

Проф. М. Красіков

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

3 когорти «святих лікарів»: Володимир Павлович Бобін

Щасливе місто, в якому працює хоч один лікар, якого називають «святим». У Києві на межі XIX і XX століть таким лікарем був Феофіл Гаврилович Яновський (1860–1928). «Сучасники свідчили, що лише поява цього лікаря викликала у хворих сильний ефект плацебо, у деякого наступала короткочасна ремісія» [2]. У Харкові в цей же період була ціла плеяда «святих лікарів»: Леонард Леопольдович Гіршман, Владислав Андрійович Франковський, Фотій Вікторович Піснячевський, Петро Іванович Кравцов, Петро Іванович Шатілов, Костянтин Іванович Платонов, Володимир Павлович Бобін... Кожна з цих легендарних особистостей — брила, не тільки висококваліфікований лікар, а й Людина з великої літери, присутність якої в суспільстві сучасники сприймали як подарунок Долі. Талановиті діагностичні та вправні клініцисти, вони були наділені даром емпатії, співчуття, були носіями високих моральних цінностей. На жаль, нащадки схильні забувати навіть про тих громадських діячів, на честь яких названі вулиці та встановлені меморіальні дошки. Однак якщо це припустимо для пересічного харківця, то аж ніяк — для істориків, тим більше для істориків медицини. З названих вище імен до енциклопедичного довідника «Харківщина» (2014) не потрапили як персоналії, гідні статті, ані Піснячевський, ані Кравцов, ані Бобін [7]. А в довідково-енциклопедичній праці Ярослава Ганіткевича «Історія української медицини в датах та іменах» (2004) з цього харківського сузір'я згадано лише про Л. Гіршмана та К. Платонова [3].

У нашій розвідці йтиметься про Володимира Павловича Бобіна (1858–1925), якому, на щастя, присвячена низка статей [див., напр.: 4], однак його біографію та діяльність ще досліджувати й досліджувати.

У життєвих святих завжди розповідалося, що майбутній святий народився «у чесних батьків». Батько Володимира, уродженець Харківщини, Павло Іванович Бобін (1809–1882) закінчив Київ-

ську духовну академію, 4 роки викладав латину та грецьку мову в Смоленській духовній семінарії, де, як сказано в нарисах її історії 1892 року, своїм розумом та м'яким характером зумів викликати до себе любов вихованців та належну увагу з боку керівництва. І розумність, і м'яку вдачу батька син успадкує повною мірою. А ще — вміння бути справедливим, адже Павло Іванович пізніше працював мировим суддею в Охтирці та секретарем харківської Палати карного суду.

Батько В.П. Бобіна Павло Іванович Бобін (1809–1882).
1860-ті – 1870-ті рр. З архіву І.В. Бобіної.
Публікується вперше

Родовід свій Бобіни вели від козака-запорожця, якого товариші прозвали Боба Товстий. Він одружився, осів на Лебединщині — так на Слобожанщині й з'явилися його нащадки. Уявити цього козарлюгу не так вже й важко — достатньо подивитися на картину І. Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану» (оригінал її зберігається в Харківському художньому музеї), де однією з фігур, які миттєво кидаються в очі, є саме постать такого кремезного чолов'яги, який регочеться, взявшись за боки (прототипом його послуговував земляк І. Рєпіна, уродженець Чугуєва, зовсім забутий на своїй малій батьківщині, Олександр Рубець, нащадок гетьмана Полуботка, видатний український музичний педагог, хоровий диригент і фольклорист). Що успадкував Володимир від пращура? Не тільки поважну статуру, а й витривалість, яка так необхідна не тільки козакові, а й будь-якому медику.

Вочевидь, на бажання хлопця присвятити життя лікарській справі вплинув старший брат Павло (1849–1901), який першим у родині отримав медичну освіту, закінчивши Петербургську медико-хірургічну академію і деякий час (з 1881 р. до середини 1890-х років) жив у Харкові, працюючи в лікарні Харківського медичного товариства, а потім лікарем в селі Березівка під Харковом, де довів цілющі властивості наявних там джерел й став одним із фундаторів курорту Березівські мінеральні води.

Володимир народився 1858 року в Переяславі, але фактично все його життя пройшло в Харкові. Тут він із відзнакою закінчив 3-тю чоловічу гімназію, де вчилися свого часу й його брати Сергій та Павло, а пізніше й син Віктор, майбутній учень В.П. Воробйова, визначний вчений-медик й організатор науки. Гімназист Вова Бобін і не підозрював, що з будинком гімназії на вулиці Мало-Сумській (з 1909 року — Гоголівська, з 1954 року — Гоголя) буде пов'язана значна частина його життя: там він працюватиме гімназійним лікарем, саме від цього закладу на два чотириріччя він обиратиметься гласним Міської думи. До речі, гімназистом старших класів він вже працював — давав уроки молодшим школярам, допомагаючи своєму батькові утримувати родину.

У 1881 році Володя закінчує медичний факультет Харківського університету, і професор Іван Миколайович Оболенський, майбутній організатор «Швидкої допомоги» в Харкові (про що сучасні мешканці міста воліють не пам'ятати — його ім'я жодним чином не увічнене), знаний вчений і людина великої душі (за свій рахунок надіслав за кордон на довгострокове навчання свого випускника Степана Гавриловича Сурукчі, аби Харків мав фахівця з отоларінгології), залишає його працювати на кафедрі загальної патології. Безумовно, талановитий вчорашній студент міг, подібно до С.Г. Сурукчі, захистити дисертацію, стати професором, однак він відчув інше покликання — безпосередньо щоденно допомагати людям, працювати звичайним лікарем.

У 1882 році він стає членом Харківського медичного товариства (ХМТ), заснованого 1861 року, і буквально підпадає під магічний вплив не тільки

Володимир Павлович Бобін. 1921 р.

блискучої професури, знайомої йому зі студентських років (зокрема ініціатора створення ХМТ та його першого голови Вільгельма Федоровича Грубе), а й «простих» лікарів-подвижників (зокрема В.А. Франковського, С.Г. Риндовського, В.М. Захаревича). Про це в 1906 р. В.П. Бобін згадав у своїй ювілейній промові, зауваживши, що на час його вступу до ХМТ на чолі цієї громадської інституції стояли особистості такого високого розуму, такої моральної чистоти, що не захопитися їх прикладом і не віддатися повністю роботі було неможливо. Проте й очільники Товариства розгледіли в 26-річному лікарєві неабиякий професійний потенціал та споріднену душу й у листопаді 1884 року обрали його виконуючим обов'язки лікаря-розпорядника «лечебниці» (амбулаторії) ХМТ.

«Лечебница» була відкрита 12 січня 1863 року і на момент працевлаштування туди В.П. Бобіна, незважаючи на свої мізерні розміри, відігравала чималу роль у медичному обслуговуванні населення Харкова: вже в перші три роки існування амбулаторії її відвідали тисячі людей; на 1 грудня 1863 року тут прийняли 5534 особи, в 1864 році — 7581 особу, в 1865 — 8553 особи, тобто частка цього закладу в загальній кількості первинних відвідувань медичних закладів Харкова складала в ці роки від 39 до 55 % [6, с. 186–187]. Той же порядок цифр зберігся і за часів роботи там В.П. Бобіна: в 1885 р. була надана допомога 7505 хворим, в 1890 р. — 7718, в 1906 р. — 10352. У 1906 році журналісти писали про те, що кількість людей, які зверталися до амбулаторії

Студенти медичного факультету Харківського університету. 1880–1881 рр. У першому ряду другий ліворуч — В.П. Бобін.
З архіву І.В. Бобіної. Публікується вперше

ХМТ, часто сягала 80 осіб у день. «Посада лікаря-розпорядника була дуже обтяжливою і невідгодною: обов'язків на нього покладалося багато, а жалування у порівнянні з висококваліфікованими харківськими лікарями було надто скромним...» [6, с. 191]. Недарма до Бобіна змінилося 12 розпорядників, адже працювати доводилося фактично цілодобово. Володимир Павлович же очолював амбулаторію, а потім і лікарню (з 22.09 1885 р.) ХМТ протягом 41 року. Квартира його, за тогочасним регламентом, знаходилася в самій лікарні. Це означало, що він був незмінним черговим. Віктор Володимирович Бобін згадував, що батько спав дуже чутливо: найменший шум пробуджував його, він зі своєї спальні дзвонив в електричний дзвінок і пробуджував чергового фельдшера в лікарні, йшов допомогти пацієнту, а часто брав і його, Віктора, в якості помічника.

Перша громадська організація в Харкові, яка надавала ургентну допомогу вночі, «Гурток лікарів для надання медичної допомоги в нічний час», з'явилася в 1895 р., а Станція швидкої медичної допомоги — в 1910 р. «Лечебница» ж ХМТ виконувала функцію швидкої медичної допомоги вдень і особливо вночі від самого початку свого заснування, і вночі тільки сюди й можна було звернутися ургентним хворим до 1895 року; але й після 1910 р. кількість людей, які їхали саме сюди в екстрених випадках, зокрема внаслідок аварій, пожеж, укусів сказаних тварин, падінь з висоти, сильного побиття та інших нещасть, не зменшувалася. У місцевих газетних статтях того

часу публікації про «происшествия» часто закінчувалися фразою про те, що постраждалого відвезли до «лечебницы» ХМТ. Кількість екстрених випадків в амбулаторії була іноді 42, 7% від всіх звернень за рік, а то й більше.

При першому візиті відвідувачам пропонували внести суто символічну суму 20 копійок за річне (!) обслуговування (в цьому був сенс, і зовсім не економічний!), однак ті, хто не могли сплатити навіть цієї мізерної суми, увільнялися від платні [6, с. 188], отже фактично ХМТ допомагало людям безкоштовно, що було надзвичайно важливо для незаможних верств населення Харкова та околиць. Недарма голова ХМТ М.І. Светухін говорив, що в місті називають Бобіна «лікарем бідних».

Володимир Павлович був прекрасним діагностом і терапевтом, досвідченим аналітиком і, якщо треба, лікарем швидкої реакції. Він ініціював щомісячні конференції лікарів-практиків для обміну досвідом, обговорення складних випадків та знайомства з найновішими методами лікування. Неодноразово й сам робив доповіді на цих зібраннях та на засіданнях ХМТ. Коли у колег траплялися надто складні випадки, завжди запрошували в якості експерта-консультанта В.П. Бобіна.

У 1885 році В.П. Бобін доклав чимало зусиль (як завжди — на громадських засадах) до переобладнання будинку, придбаного у Харківського товариства грамотності для потреб ХМТ та розширення Бактеріологічної станції й обладнання приміщень

для виробництва дифтерійної сироватки (яка, до речі, врятувала його трирічну доньку Віру). Колеги високо оцінили організаційні здібності, практичний розум, кмітливість та порядність В.П. Бобіна, і саме його обрали головою Будівельної комісії ХМТ, коли в 1911 році з'явилася можливість будівництва «Палацу Медицини» — будинку, в якому можна було б розмістити основні заклади Товариства. Автором проєкту був славетний архітектор академік Олексій Миколайович Бекетов, однак розташування приміщень, їх розміри та характер використання визначила саме Будівельна комісія, яка 93 рази збиралася в квартирі Бобіна. Володимир Павлович в ці роки кожен вільну хвилину проводив на будівництві, контролюючи все до найменших дрібниць. Перевезення з-за кордону дорогої люстри з богемського кришталю для зали засідань він нікому не зміг довірити, і тому привіз її сам. Ця люстра світить і сьогодні.

Як голова Піклувальної ради Олександрівської міської лікарні він домогся для цього закладу субсидій Міської думи, а також грошей на будівництво гінекологічного корпусу, і особисто керував його будівництвом.

Недарма сучасники називали В.П. Бобіна «врачом-общественником». В 1892 році він ініціював відкриття в Харкові відділення С.-Петербурзького Лікувального Товариства взаємодопомоги, був членом правління, а потім і головою його. Він був одним із організаторів будівництва «Притулку імені В.А. Франковського для невиліковних хворих, без розрізнення звання, віросповідання та стану при Харківській міській лікарні» і був у комітеті, який

займався фінансовим забезпеченням цього важливого соціального закладу.

Під час вуличних боїв 1905 р. саме в амбулаторії ХМТ В. Бобін та його колеги (зокрема й В.П. Воробйов) надавали першу допомогу пораненим. Коли ж почалася Перша світова війна, Центральний педагогічний комітет Харківського навчального округу організував у грудні 1914 року лазарет на 50 ліжок на вулиці Конторській, завідувачем якого запросили В.П. Бобіна. У лікарні ХМТ також влаштували лазарет для поранених, і, звісно, ним також опікувався лікар-подвижник, який при цьому шпиталі ще й організував курси медсестер.

Організація постійних популярних читань із гігієни, реорганізація наукової медичної бібліотеки, видання «Харківського Медичного Журналу», переробка приміщень в «Притулку для покусаних», розробка методів статистичних досліджень в медичному обслуговуванні населення, вирішення питання страхування лікарів, які виїздили на боротьбу з чумою, — в усе це Володимир Бобін вкладав усю душу. За часів Громадянської війни заклади, керовані Бобіним, приймали тифозних хворих (хоч він сам у 1907 р. переніс висипний тиф з тяжкими ускладненнями) і успішно їх лікували.

Батько-суддя радів би, знаючи, що син його був беззмінним членом Суду честі ХМТ та Союзу лікарів і справедливо вважався совістю харківських медиків. «В своїх товариських стосунках Ви є носієм найкращих традицій колегіальності та лікарської етики», — так написали члени ХМТ у вітальній адресі В.П. Бобіну в 1906 році (пер. з рос.).

Палац Медицини. 1910-ті рр.

Диплом про обрання В.П. Бобіна Почесним членом ХМТ. 1906 р. З архіву І.В. Бобіної. Публікується вперше

За сумісництвом Володимир Павлович був викладачем гігієни та лікарем Харківської 3-ї чоловічої гімназії. Він, як вважають дослідники, заклав у Харкові основи підліткової медицини та застосував на практиці основи шкільної гігієни, ввів регулярні профілактичні медичні огляди. Авторитет Бобіна серед педагогів був такий великий, що скромний лікар став не тільки членом педагогічної ради гімназії (де завжди обстоював гуманістичні принципи педагогіки), а й двічі по цензу від цього закладу обирався членом Міської думи, з 1910 по 1917 р. Професор М.Ф. Мельников-Разведенков у посмертному слові про свого друга сказав, що лікар-педагог Бобін «пробив, одним із перших, пролом в кастановій недоторканності педагогічних рад колишньої школи і цим врятував не один талант серед юнацтва, що в той час навчалося».

У 1906 р. на засіданні ХМТ з нагоди 25-річчя лікарської діяльності В.П. Бобіна педагогічна рада, батьківський комітет, нижні службовці 3-ї гімназії висловили щиру подяку улюбленому лікареві, зауваживши, що Володимир Павлович є не тільки піклувальником про здоров'я дітей, а й всіх співробітників, на яких би посадах вони не були; кожен бачив з його боку уважне ставлення та щиру увагу; більше того, він завжди надавав безкорисливу лікарську допомогу родинам членів гімназійного колективу та ще й забезпечував найбільш необхідних службовців безкоштовними ліками.

Батьки дітей, які відправлялися на 16 днів мандрувати країною в 1903–1905 роках, були спокійні, знаючи, що поруч із дітьми разом із трьома педагогами Володимир Павлович Бобін. До речі, серед тих хлопчиків, якими опікувався лікар, були відомі в майбутньому науковці, лікарі, письменники та інші діячі культури — зокрема поети Майк Йогансен, Григорій Петніков, Богдан Гордеев (Божидар), архітектор Олександр Гінзбург, філологи Юрій Шевельов та Олександр Білецький, мистецтвознавець Дмитро Гордеев, біолог, генетик, перший президент ВУАН в США Михайло Ветухів, художник-мозаїцист Борис Анреп...

У 1921 році Харківський Губздрав з нагоди 40-річної діяльності В.П. Бобіна направив йому вітання, де були рядки: «Варто відзначити й Вашу діяльність в якості шкільного лікаря. Ви були їм багато років, ще в той час, коли становище лікаря при навчальному закладі було безправним та важким, але Ви зуміли поставити себе так, що з Вами рахувалися, й без формальних прав Ви отримали доступ до педагогічної Ради й чинили там свій гуманний, лікарський та науковий вплив на санітарно-педагогічну справу» (пер. з рос.) [1].

Як гласний Міської думи В. Бобін працював переважно в училищній та санітарній комісіях, і прогрес в цих напрямках в Харкові 1910-х років певною мірою пов'язаний і з його діяльністю. Зокрема чимало було зроблено для боротьби з туберкульозом, тифом,

Вітання від 3-ї гімназії В.П. Бобіну з нагоди 25-річчя його діяльності. З архіву І.В. Бобіної. Публікується вперше

холерою, дифтерією та іншими небезпечними хворобами.

В.П. Бобін долучився до створення в Харкові Жіночого медичного інституту — дітища ХМТ. Він був одним із трьох осіб, обраних 4 серпня 1910 року до Ради Правління інституту. Обладнання приміщень, оснащення закладу медичними інструментами, препаратами, вирішення кадрових питань тощо — всім цим у найкоротший час довелося займатися членам Правління під керівництвом В.Я. Данилевського, першого директора ЖМІ, майбутнього академіка. Між тим, за цими глобальними клопатами Володимир Павлович не переставав бачити проблеми конкретних людей — саме він запропонував виділити стипендії «неимущим» студенткам і відшукувати інші засоби допомоги тим із них, які її потребують.

Про таких людей як Володимир Павлович кажуть — «людина золотого серця». Коли до нього зверталися по матеріальну допомогу, він ніколи не міг відмовити, хоч не був багатю людиною (перші 14 років він отримував лише 600 рублів на рік) і утримував родину — дружину, сина та доньку. Усі харківці знали: піти до Бобіна — значить отримати не тільки безкоштовну й кваліфіковану медичну допомогу, але й моральну втіху, добру пораду, а якщо треба — то й матеріальну поміч.

Нічого дивного в тому, що Бобіна в Харкові не просто любили й шанували — його обожнювали

всі, хто хоч раз мав із ним справу. Під час святкування ювілеїв його діяльності чимало колег зізналися в тому, який великий моральний вплив на них мав Володимир Павлович, як багато вони навчилися в нього як лікаря, як багато зробила ця людина для зміцнення й процвітання ХМТ. Сам же В.П. Бобін під час урочистостей на його честь 14 грудня 1906 року сказав, із властивою йому скромністю, що не має дару красномовства, а зараз йому взагалі відібрало мову й він не може прийняти на себе особисто честь, що випала йому на долю, і повинен розділити її з товаришами, з якими йому доводилося працювати й без допомоги яких він був би безсилий. Газетники так переказали промову ювіляра: «Товариші дали можливість установити для ХМТ ту репутацію й широкую популяризацію, якими воно користується у населення, і — якщо в цій справі порівняти заслуги інших лікарів, які брали участь у Товаристві, то його заслуги виявляються геть мізерними. «Що я, — казав В.П., — лише й можу поставити собі якщо не в заслугу, то в обов'язок, і що було для мене завжди першим обов'язком, так це те, що протягом усього мого життя для мене були священні традиції ХМТ; — для мене „несть еллін чи юдей“, як сказано в одній із адрес, не було різниці між хворими, для мене був тільки хворий. Зі свого боку я висловлюю найщиріші побажання, щоб і надалі ХМТ залишалося світлим променем істини та добра. Земний уклін вам, товариші, що дали втіху мати в майбутньому зв'язок

із тим дітищем-лікарнею, яким я пишаюся», — закінчив ювіляр під грім оплесків» (пер. з рос.).

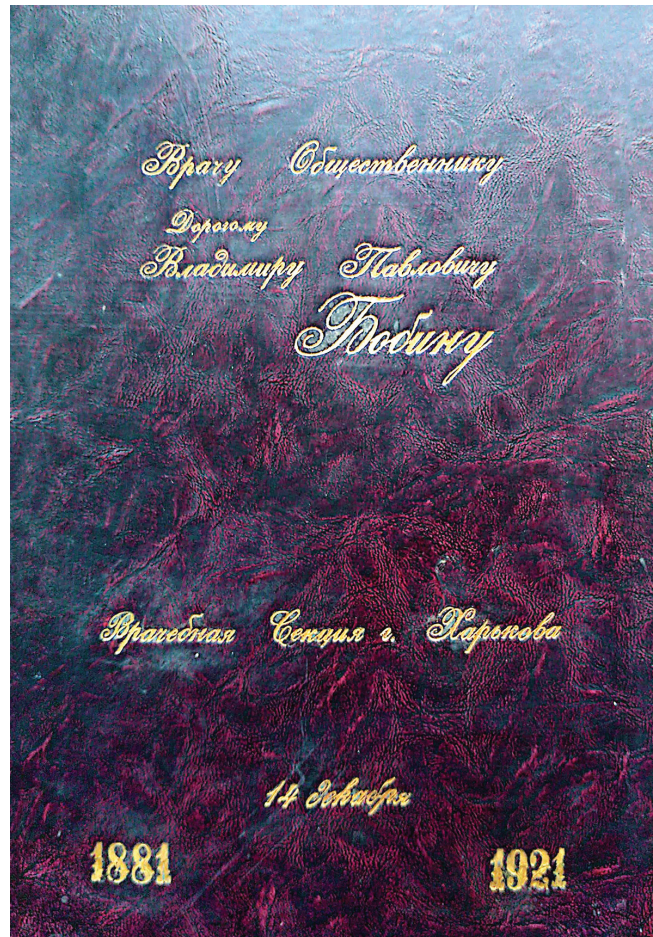
ХМТ цього святкового дня обрало Володимира Павловича своїм почесним членом, постановило помістити його портрет у залі засідань й назвати його ім'ям одне з ліжок в лікарні Товариства (була така гарна й зворушлива традиція!). Як же прагнули потрапити на те заповітне ліжко пацієнти! Їм здавалося, що саме перебування на «бобінському ліжку» зцілює найтяжчі хвороби, надає сил і оптимізму, є гарантією того, що лікування закінчиться успішно.

У місцевій пресі в день ювілею В. Бобіна за підписом «Журналіст» з'явилася стаття «Лікар бідних», де були рядки: «Скромне медичне становище В.П. не виключає його значної ролі на користь стражденого людства, особливо найбіднішої частини населення, у якого так багато нужди й так багато недуг. У цьому випадку ювіляр саме той „лікар для бідних“, який так потрібен у великих містах...» (пер. з рос.). Далі журналіст висловлює слушну думку, що всі відкриття науки будуть безсилі, якщо у лікарів, які їх застосовують, не буде почуття любові й співчуття до тих, хто віряє їм найдорогоцінніше — своє здоров'я та життя. «В.П. саме один із тих лікарів, який віддається своїй справі з самовідданістю й довготерплячістю, з поблажливою участю та жалістю, — він досягнув таїну свого мистецтва й ревно служить високому подвигу лікаря, будучи зразком для молоді. Тернії лікаря достатньо відчутні, особливо лікаря скромного, — його вони колють й роздирають особливо гостро й глибоко, й тому з особливою чуйністю суспільство повинно відгукуватися на такі факти, як сьогоднішній...» (пер. з рос.).

Члени ХМТ не тільки на ювілеї висловлювали В.П. Бобіну почуття любові й пошани. Коли Володимир Павлович серйозно захворів, Товариство двічі надало йому субсидію (без повернення) на лікування — 600 рублів у 1907 році та 1000 рублів у 1908 році.

40 років самовідданої праці Володимира Павловича відзначали вже в радянському Харкові в 1921 році. Колеги на чолі з професором М. Б. Фабрикантом привітали свого товариша такими словами: «Секція лікарів міста Харкова святкує в день 40-річчя лікарської Вашої діяльності 40-річчя лікарської совісті (який рідкісний символ!), лікарської етики, лікарського обов'язку й людинолюбства! З заснування Союзу Лікарів Ви — наш суддя честі, незмінний й невтомний. Ми знали кому вручити честь нашої професії, честь нашого лікарського звання... <...> З Вами ми збережемо, з Вами ми відстоїмо й захистимо „людське“...» (пер. з рос.) [1].

У написаному тоді ж цитованому вище вітанні від Харківського Губздраву зазначалося: «Протягом 40 років Ви, спочатку бадьорий юнак, тепер же убілений сивиною, але як і раніше бадьорий душею, щоденно біля постелі хворого, в різні години доби, в усіх кінцях міста, завжди вдумливий, уважний, натхненний найкращими заповідями медицини, завжди віддавали себе в повне розпорядження тих, хто страждає. Що ж дивного, що Ви швидко стали популярним лікарем широких мас населення й бага-

Обкладинка вітального адресу В.П. Бобіну з нагоди його 40-річної діяльності від Лікарської секції м. Харкова. 1921 р. З архіву І.В. Бобіної. Публікується вперше

тьом тисячам хворих дали зцілення, полегшення та розраду» (пер. з рос.) [1].

Звісно, симпатії до більшовиків у лікаря-гуманіста бути не могло, однак він не поїхав в еміграцію, тому що не міг кинути справу свого життя, не міг залишити непризвольще хворих, які чекали його щоранку, не уявляв себе без улюбленого Харківського медичного товариства, без таких дорогих йому колег. Він продовжував лікувати людей, розуміючи, що вони потребують медичної допомоги при будь-якій владі. Зрадити харківцям, зрадити медицині він не міг органічно.

У 1923 році лікарню та амбулаторію ХМТ перетворюють на Протозойний інститут, завідувати яким запрошують В.П. Бобіна. Доручають йому разом із комісією оглянути всі лікарні Харкова й виявити їхні проблеми. І хто б краще за нього міг впоратися з цією справою? Пропозиції комісії були враховані при налагодженні медичного обслуговування мешканців Харкова в перші роки радянської влади.

Смерть Володимира Павловича на 67-му році життя 11 жовтня 1925 року з боєм сприйняла громадськість міста. Микола Федотович Мельников-Разведенков написав чуйний некролог. Колеги домоглися того, що вдові лікаря, Стефаніді Іванівні, за заслуги чоловіка була призначена персональна

пенсія, залишена й квартира при Протозойному інституті, а одну з робочих поліклінік було вирішено назвати ім'ям В.П. Бобіна. Останнє навряд чи сталося, принаймні «Провідник по Харкову» 1927 року дає ретельний перелік усіх медичних закладів, зокрема й робочих поліклінік, і жодна установа не носить ім'я В.П. Бобіна [5].

Сьогодні меморіальна дошка з зображенням Володимира Павловича прикрашає фасад колишнього Палацу Медицини — Інституту мікробіології та імунології імені І.І. Мечнікова АМНУ, а в музеї інституту є куточок Бобіна з великим портретом лікаря, написаним ще 1906 року на замовлення ХМТ з нагоди ювілею колеги (цей портрет довгий час прикрашав залу засідань Товариства). Про династію лікарів Бобіних залюбки розказують у музеї Харківського медуніверситету: адже крім брата Павла і сина Віктора, медицину обрали своїм фахом онук Володимира Павловича, названий на честь діда, професор цього закладу, доктор медичних наук, та його донька Ірина й двоє її дітей. В музеї Березівських мінеральних вод під Харковом теж є експонати, що розповідають про братів Бобіних: обидва досліджували вплив березівських вод на лікування різних хвороб, про що робили доповідь на засіданні ХМТ. У червні 2024 року відбулася наукова конференція, присвячена 100-річчю Володимира Вікторовича Бобіна, в резолюції якої було записано рішення звернутися до органів влади з пропозицією назвати одну з вулиць Харкова іменем лікарів Бобіних. Однак, здається, було б справедливо, щоб одна з лікарень міста носила ім'я Володимира Павловича Бобіна: з одного боку, це було б найкращим його пошануванням, а з другого це до багато чого б морально зобов'язувало сучасних і майбутніх ескулапів.

Прапраонук В.П. Бобіна Вікторія Кравцова, канд. мед. наук, з донькою Марією біля меморіальної експозиції, присвяченої В.В. Бобіну в Інституті мікробіології та імунології ім. І.І. Мечнікова. 2017. З архіву І.В. Бобіної. Публікується вперше

Автор щиро дякує Ірині Володимирівні Бобіній за надані архівні матеріали.

Список використаної літератури

1. Архів Ірини Володимирівни Бобіної.
2. Болдирев О.І. Яновський, Феофіл Гаврилович // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/> Яновський, Феофіл Гаврилович (дата звернення: 4.10.2024).
3. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах. Львів, 2004. 368 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hanitkevych_Yaroslav/Istoriia_ukrainskoi_medytsyny__v_imenakh_i_datakh/ (дата звернення: 4.10.2024).
4. Демочко Г., Бобіна І., Кравцова В. Бобіні: лікарська династія на теренах Харківщини (до 160-ї річниці з дня народження В.П. Бобіна) // Краєзнавство. 2018. № 4. С. 148–155.
5. Провідник по Харкову з назвами вулиць та планом м. Харкова. Книга потрібна для всіх / Харківське наукове товариство. Харків, 1927. 80 с.
6. Робак І.Ю. Організація охорони здоров'я в Харкові за імперської доби (початок XVIII ст. — 1916 р.). Харків: ХДМУ, 2007. 346 с.
7. Харківщина: енциклопед. словник / редкол.: С.І. Посохов (голова), К.В. Астахова, С.М. Куделко та ін. Харків, 2014. 440 с.

З когорти «святих лікарів»: Володимир Павлович Бобін

Проф. М. Красіков

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

У статті висвітлюється життєвий шлях одного з провідних лікарів Харкова кінця XIX — першої чверті XX століття Володимира Павловича Бобіна (1858–1925). Аналізуються різні аспекти його подвижницької діяльності: в якості старшого лікаря лікарні Харківського медичного товариства, лікаря харківської Третьої чоловічої гімназії, гласного Міської думи тощо. Наводяться свідчення сучасників «святого лікаря», з'ясовується його вплив на колег. Досліджується новаторство В.П. Бобіна в галузі медичного обслуговування школярів. Розкривається значення постаті Володимира Бобіна для історії медицини в Україні, а також для історії Харкова. Робота супроводжується публікацією рідкісних фотографій та документів.

Ключові слова: історія медицини, Харків, В.П. Бобін, Харківське медичне товариство, Харківська Третя чоловіча гімназія

From the group of «holy doctors»: Volodymyr Pavlovich Bobin

Prof. M. Krasikov

National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»

The article highlights the life path of Volodymyr Pavlovich Bobin (1858–1925), one of the leading doctors of Kharkiv at the end of the 19th and the first quarter of the 20th centuries. Various aspects of his ascetic activity are analyzed including his role as medic-manager of the outpatient clinic and hospital of the Kharkiv Medical Society, a doctor of the Kharkiv Third Men's Gymnasium, speaker of the City Duma, etc.

The provided testimonies of the contemporaries of «holy doctor» are revealing his influence on colleagues. The innovations of V.P. Bobin in the field of medical care for schoolchildren is also vastly explored as well as the overall significance of Volodymyr Bobin for the history of medicine in Ukraine, as well as the history of Kharkiv. The work is accompanied by the publication of rare photographs and documents.

Key words: history of medicine, Kharkiv, V.P. Bobin, Kharkiv Medical Society, Kharkiv Third Male Gymnasium

Контактна інформація: Красіков Михайло Михайлович — кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри українознавства, культурології та історії науки Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», mmkrasikov@gmail.com, тел. 067 91 014 91

Стаття до редакції надійшла 08.10.2024 р.